

**DENETİM RAPORU GECİKMESİ VE DENETİM FİRMASI ROTASYONU: BORSA
İSTANBUL ÜZERİNE BİR İNCELEME****Dr. Öğr. Üyesi Aysel ÖZTÜRKÇÜ AKÇAY** **ÖZET**

Artan finansal entegrasyon ve küreselleşme ülke ekonomilerini daha şeffaf olmaya zorlamakta bu durum ise yerli ve yabancı yatırımcı çekmek isteyen piyasalarda denetimden geçmiş finansal raporların zamanında yayınlanmasını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda denetim raporlarının zamanında yayınlanması dış kullanıcılara sunulan bilgilerin yararlılığını etkileyen önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmanın amacı, denetim raporu gecikmesi ile denetim firması rotasyonu arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda Borsa İstanbul'da 2015-2020 yılları arasında faaliyetlerini sürdüren 219 firmaya ait 1314 gözlemden yararlanılarak ekonometrik bir model oluşturulmuştur. Yapılan analizler neticesinde denetim firması rotasyonunun denetim raporu gecikmesi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, kârlılık, firma büyüklüğü ve firma yaşının denetim raporu gecikmesi üzerinde negatif ve istatistiksel olarak anlamlı etkilerinin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Denetim Raporu Gecikmesi, Zamanlılık, Denetim Firması Rotasyonu.

Jel Kodları: M40, M42, M49.

**AUDIT REPORT DELAY AND AUDIT FIRM ROTATION: AN EXAMINATION ON BORSA
ISTANBUL****ABSTRACT**

Increasing financial integration and globalization force countries' economies to be more transparent. This situation makes it necessary to publish audited financial reports on time in financial markets that want to attract domestic and foreign investors. In this context, publication of audit reports on time is accepted as an important factor which affects the usefulness of the information presented to external users. The purpose of this study is to examine the relationship between audit report delay and audit firm rotation. For this purpose, an econometric model was formed by using 1,314 observations of 219 firms listed on Borsa Istanbul between 2015-2020 years. As a result of the analysis, it was found that the rotation of the audit firm did not have a statistically significant effect on the audit report delay.

* Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Van/Türkiye, E-mail: ayselakcay@yyu.edu.tr.

Makale Geçmişi/Article History

Başvuru Tarihi / Date of Application : 26 Aralık/ December 2021

Düzeltilme Tarihi / Revision Date : 24 Mayıs / May 2022

Kabul Tarihi / Acceptance Date : 2 Temmuz / July 2022

However, it has been determined that profitability, firm size and firm age have negative and statistically significant effects on audit report delay.

Keywords: *Audit Report Delay, Timeliness, Audit Firm Rotation.*

Jel Code: *M40, M42, M49.*

1. GİRİŞ

Finansal raporlamanın amacı, bir işletmenin finansal durumu ve performansı hakkında ilgili tarafların ekonomik kararlar almasına yardımcı olacak bilgileri sağlamaktır. Bu bilgilerin doğru ve adil bir görüş sağlaması için anlaşılır, güvenilir, karşılaştırılabilir ve zamanında sunulmuş olması finansal raporların kalitesi açısından büyük önem arz etmektedir (Ocak ve Özden, 2018: 277). Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'na (International Accounting Standards Board – IASB) göre sermaye piyasalarının etkinliğini ve kaliteli finansal raporlamayı sağlamak için finansal bilgilerin zamanında sunulması ve güvenilir özelliklere sahip olması gerekmektedir (Puasa, Salleh ve Ahmed, 2014: 162). Bağımsız denetimden geçmiş finansal raporların zamanında sunulması muhasebe bilgilerinin uygunluğunu belirleyen özelliklerden biri olarak benimsenmekte ve finansal bilgilerin kullanılabilirliği konusunda önemli bir belirleyici olarak kabul edilmektedir (Khasharmeh ve Aljifri, 2010: 53). Yani, zamanlılık finansal tablo bilgilerinin önemli bir niteliksel özelliği olarak görülmektedir. Çünkü finansal raporların zamanında açıklanmaması alınacak kararlarda belirsizliklerin yaşanmasına ve bilgi asimetrisi sorununun artmasına neden olacak ve sermaye piyasalarına duyulan güveni olumsuz yönde etkileyebilecektir (Alkhatib and Marji, 2012: 1342). Bu açıdan bağımsız denetimden geçmiş finansal raporların hesap dönemi bitimini izleyen en kısa süre içerisinde yayınlanması gerekmektedir.

Finansal bilgilerin zamanında yayınlanmasının önemini kabul eden dünya çapındaki birçok düzenleyici kurum, finansal tablo kullanıcılarının korunması amacıyla finansal raporlarının yayınlanması için gereken yasal azami süre sınırlarını belirlemeye çalışmışlardır (Bryant-Kutcher, Peng ve Weber, 2013: 476). Örneğin; ABD'de Amerikan Sermaye Piyasası Kurulu (SEC) tarafından finansal tabloların 60 gün içinde yayınlanması zorunluluğu getirilirken; ülkemizde ise Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından 2013 yılında yayınlanan 28676 Sayılı Tebliğ ile borsada işlem gören firmaların denetimden geçmiş konsolide olmayan finansal tablolarını 60 gün, konsolide finansal tablolarını ise 70 gün içinde kamuya açıklaması yükümlülüğü getirilmiştir (SPK, 2013). Söz konusu bu düzenlemeler ile bağımsız denetçilerin mesleki ve etik kurallara uygun bir şekilde denetim hizmetlerini gecikme olmaksızın yerine getirmeleri beklenmektedir (Leventis, Weetman ve Caramanis, 2005:46).

2000'li yılların başında Enron, Worldcom ve Parmalat gibi şirketlerde yaşanan muhasebe skandallarından sonra bağımsız denetimden geçmiş finansal raporların zamanında ve güvenilir bir şekilde açıklanmasını sağlamak küresel bir çaba haline gelmiştir. Nitekim ABD ve Avrupa Birliği ülkeleri başta olmak üzere birçok ülkede bağımsız denetime olan güveni artırmak amacıyla birtakım yasal düzenlemeler yürürlüğe konulmuştur. Düzenleyici kurum ve kuruluşlar tarafından hayata geçirilen

bu düzenlemelerden biri de denetçi bağımsızlığı ve finansal bilgilerin güvenilirliğinin sağlanması bakımından önemli olduğu düşünülen zorunlu denetim rotasyonudur (Özger, 2020: 34). Müşteri işletmenin belirli bir süre sonunda denetim firması veya denetçisini değiştirmeyi zorunlu kılan rotasyonun temel varsayımı, finansal raporlama sürecinin şeffaflığının ve denetim hizmetleri kalitesinin artırılmasını sağlamaktır.

Zorunlu denetçi rotasyonu ile ilgili ülke uygulamaları incelendiğinde denetçi rotasyonu uygulamasının denetim firması düzeyinde mi yoksa sorumlu ortak baş denetçi düzeyinde mi olduğu konusunda ortak bir görüşün olmadığı görülmektedir. Örneğin; Sarbanes Oxley Yasası'nın (2002) yürürlüğe girmesiyle birlikte Amerika Birleşik Devletleri'nde 5 yıllık süre sonunda sorumlu ortak baş denetçi düzeyinde rotasyon uygulamasına gidilmiştir. Yine 2014 yılında Avrupa Komisyonu kararı ile AB ülkelerinde tüm halka açık işletmelerin denetim firmalarının 10 yılda bir rotasyona tabi tutulması zorunluluğu getirilmiştir. Türkiye'de ise Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından yayınlanmış olan Bağımsız Denetim Yönetmeliği'nde "üç yıl geçmedikçe; denetim firmaları son on yılda yedi yıl, denetim firmalarında çalışanlar da dahil olmak üzere denetçiler son yedi yılda beş yıl denetim hizmeti sundukları işletmelerin denetimini yapamayacağı" belirtilmiştir (KGK, 2012). Yine benzer şekilde Portekiz'de halka açık işletmelerin 8 veya 9 yılda bir denetim firması düzeyinde rotasyon yapılmasına yönelik uygulamalar mevcuttur. Buna karşın İngiltere, Hollanda ve Almanya gibi ülkelerde ise denetim firması rotasyonu yerine sorumlu ortak baş denetçi rotasyonunun uygulamada olduğu görülmektedir (Ewelt, Gold ve Pott, 2013: 29).

Yapılan düzenlemeler ile rotasyonun süre ve uygulama biçimleri ülkeden ülkeye farklılık gösterse de zorunlu denetim rotasyonu uygulamasının temel amacı; denetçi ve müşteri işletme arasında oluşabilecek yakın ilişkiden kaynaklı risk unsurlarını ortadan kaldırarak denetim kalitesinin azalmasını engellemektir (Şenyiğit ve Zenyinoğlu, 2014: 85). Ancak zorunlu denetim rotasyonuna yönelik yapılan en önemli eleştirilerden biri, rotasyonun denetçinin müşteri işletme hakkında edindiği bilgi ve deneyimi kaybetmesine neden olarak denetim kalitesini düşüreceği görüşüdür (Postma, 2016: 39). Denetçiler denetim görevlerinin ilk yıllarında müşteri işletmenin muhasebe sisteminin tanınması, faaliyet gösterdiği sektöre ilişkin yeterli bilgilere ulaşılması ve iç kontrol sisteminin incelenmesi gibi denetim prosedürleri için ek maliyetlere katlanmak durumunda kalabilmektedirler. Denetçinin rotasyon sebebiyle katlanmak zorunda kaldığı bu ek maliyetler ve denetim kalitesinde yaşanabilecek olası düşüşler ise denetim raporu yayınlanma sürecinin uzamasına sebep olabilecektir (Wiyantoro ve Usman, 2018: 420). Başka bir deyişle, denetim rotasyonunun gerçekleştiği ilk yıllarda denetçinin müşteri firmanın faaliyetlerine aşina olmaması verilen denetim hizmeti süresini uzatarak piyasaya sunulması gereken bilgilerin yayınlanma sürecini olumsuz etkileyecektir. Nitekim konuya ilişkin Lee, Mande ve Son (2009) tarafından yapılan çalışmada denetim süresi ile denetim raporu gecikmesi arasında negatif bir ilişkinin olduğu; denetçi rotasyonunun olduğu durumlarda denetim raporu yayınlanma sürecinin uzayacağı sonucuna varılmıştır. Habib ve Bhuiyan (2011) tarafından yapılan çalışmada denetim

süresinin denetim raporu gecikmesi üzerinde negatif bir etkiye neden olacağı ifade edilmiştir. Yine, Dao ve Pham (2014) denetçi uzmanlığı arttıkça denetçi rotasyonu ve denetim raporu gecikmesi arasındaki pozitif ilişkinin azalacağı sonucuna ulaşmışlardır.

Yukarıda konuya ilişkin yapılan teorik ve ampirik değerlendirmeler kapsamında bu çalışmanın amacı denetim raporu gecikmesi ile denetçi rotasyonu arasındaki ilişkiyi tespit ederek denetim raporu gecikmesi literatürüne katkıda bulunmaktır. Ulusal yazında konuya ilişkin sınırlı sayıda (Tuan, Memiş, Kaygusuz ve Chegini, 2020) çalışmanın olması ve denetim raporu gecikmesinin finansal tablo kullanıcılarının alacağı kararlarda oldukça etkili olması bu çalışmanın motivasyon kaynağını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda Borsa İstanbul'da 2015-2020 yılları arasında faaliyetlerini sürdüren 219 firmaya ait 1314 gözlemden yararlanılmıştır. Çalışmada denetim raporu gecikmesi bağımlı değişken olarak kullanılırken; denetim firması rotasyonu ise bağımsız değişken olarak ele alınmıştır. Ayrıca denetim raporu gecikmesi üzerinde etkili olduğu düşünülen ve literatürde sıklıkla kullanılan kârlılık oranı, kaldıraç oranı, firma büyüklüğü, firma yaşı ve faaliyette bulunulan sektör olmak üzere beş farklı kontrol değişkeninden yararlanılmıştır. Yapılan ampirik analizlerden elde edilen sonuçlar, denetim firması rotasyonunun denetim raporu gecikmesi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını ancak kârlılık oranı, firma büyüklüğü ve firma yaşının denetim raporu gecikmesini belirleyen önemli faktörler arasında olduğunu ortaya koymuştur.

Beş bölümden oluşan çalışmada giriş bölümünü takiben literatür taraması kısmında konuya ilişkin yapılan yerli ve yabancı çalışmalar özetlenmiştir. Üçüncü bölümde çalışmada kullanılan değişkenler ve araştırma modeline ilişkin bilgiler yer almakta iken; dördüncü bölümde araştırma bulgularına yer verilmiştir. Sonuç kısmında ise genel bir değerlendirme yapılmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Halka açık şirketler tarafından yıllık raporların geç yayınlanmasının en önemli nedenlerinden biri, mali tabloların yayınlanmasından önce hesapların denetlenmesi gerekliliğidir. Bir işletmenin mali yıl sonu ile denetim raporunun imzalandığı tarih arasında geçen gün sayısı, bir diğer ifadeyle denetim raporunun ortaya çıkması için gerekli olan süre finansal raporlama zamanlılığı olarak ifade edilmektedir (Ahmed ve Che-Ahmad, 2016: 160). Bu açıdan bakıldığında finansal raporların yayınlanmasındaki gecikme ile denetim raporu gecikmesinin birbirine paralel kavramlar olduğu ve literatürde birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir.

Sermaye piyasalarında denetim raporunun yayınlanma zamanı, finansal raporlar aracılığıyla stratejik yatırım kararları verenler için değerli bir girdidir. Finansal tablo kullanıcıları arasında bilgiye erişimdeki eşitsizlik, zamanında iyi bilgilendirilmiş yatırımcılar ile diğerleri arasında adaletsizliğe yol açmakta ve bu da finansal piyasalara olan güven duygusunu azaltmaktadır (Enofe, Mgbame ve Abadua, 2013: 13). Ayrıca yatırımcılar, zamanında yayınlanmayan finansal raporları kötü haber sinyali olarak algılamakta ve finansal açıklamanın gecikmesi işletmelerin getirisinin düşmesine neden olmaktadır

(Dao ve Pham, 2014: 491). Bu nedenle denetim raporu gecikmesinin (ARL) finansal muhasebe bilgilerinin zamanlılığı üzerindeki etkisi ve piyasanın bu tür muhasebe bilgilerinin yayınlanmasına duyarlılığı hem akademisyenlerin hem de uygulayıcıların üzerinde durduğu önemli konulardan biri haline gelmiştir.

Yapılan çalışmalarda denetim raporu gecikmesinin finansal raporlama zamanlılığı ve finansal performans ile ilişkisi göz önüne alındığında, denetim raporu gecikmesi üzerinde etkili olan önemli faktörlerden birinin denetçi rotasyonu olduğu görülmektedir (Schwartz ve Soo, 1996; Lee vd., 2009; Dao ve Pham, 2014; Sharma, Tanyi ve Litt, 2017; Wiyantoro ve Usman, 2018). Yeni göreve başlayan bir denetçinin müşteri işletmenin faaliyetleri, kayıtları, iç kontrol sistemi ve önceki dönem çalışma kağıtları hakkında bilgi sahibi olabilmesi için daha kapsamlı ve zaman alıcı bir denetim yapması gerekecek ve yeni bir müşteri-denetçi ilişkisi ise denetim raporlarının ilgili kişi ve kuruluşlara sunulmasında gecikmelerin yaşanmasına neden olabilecektir. Bu sebeple, literatürde denetçi rotasyonu ve denetim raporu gecikmesi arasında bir ilişki öngörülmekte ve yapılan istatistiksel analizler ile bu ilişki test edilmektedir.

Alan yazında yer alan çalışmalar incelendiğinde uluslararası literatürde konuya ilişkin birçok çalışma mevcut iken; Türkiye özelinde ise denetçi rotasyonunun denetim raporu gecikmesi üzerindeki etkisini doğrudan inceleyen sayılı çalışmanın olduğu görülmektedir. Aşağıda denetçi rotasyonu ile denetim raporu gecikmesi arasındaki ilişkiyi ele alan yerli ve yabancı çalışmalara yer verilmiştir.

Schwartz ve Soo (1996) denetçi rotasyonunun denetim raporu gecikmesi üzerindeki etkisini araştırdıkları çalışmalarında 502 firmanın 1988-1993 yılları arasındaki verilerinden yararlanmışlardır. Yapılan analizler neticesinde denetçi rotasyonunun denetim raporu yayınlanma sürecini geciktirdiği bu nedenle denetçi rotasyonunun denetim raporu gecikmesinin önemli belirleyicilerinden biri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Leventis vd. (2005) Atina Borsası'na kayıtlı 171 firmanın denetim raporu gecikmesine etki eden faktörleri araştırdıkları çalışmalarında, denetçi rotasyonunun denetim raporu gecikmesine neden olan faktörlerden biri olmadığını; denetçi türü, denetim ücreti gibi faktörlerin ise denetim raporu gecikmesini azaltıcı bir etkiye sahip olduğunu tespit etmişlerdir.

Lee ve Jahng (2008) tarafından yapılan çalışmanın amacı denetçi ile ilgili faktörlerin denetim raporu gecikmesi üzerinde bir etkisinin olup olmadığını tespit etmektedir. 1.517 Kore firmasının 2001-2005 yılları arasındaki verilerinden yararlanan çalışmada dört büyük denetim firması tarafından denetlenen şirketlerde denetim raporu gecikmesinin azaldığı gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra, denetçilere ödenen anormal ücretler ile denetim süresinin denetim raporu gecikmesi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Lee vd. (2009) 18.473 firma yılı gözleminde yararlandıkları çalışmalarında uzun denetçi görev süresinin ve bağımsız denetçiler tarafından denetim dışı hizmetlerin verilmesinin raporlama sürecini

etkileyip etkilemediğini araştırmışlardır. Yapılan analizler, denetçi görev süresi uzadıkça denetim raporunda yaşanan gecikmelerin azaldığını ortaya koymuştur.

Dibia ve Onwuchekwa (2013) gerçekleştirdikleri çalışmalarında 2008-2011 yılları arasında Nijerya Borsası'nda faaliyetlerini sürdüren 60 firmanın denetim raporu gecikmesine etki eden faktörleri araştırmışlardır. Yapılan ampirik analizler neticesinde, firma yaşı ve toplam varlıkların denetim raporu gecikmesi üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisinin olduğu tespit edilmiş ancak firma büyüklüğü ve denetim firması rotasyonunun denetim raporu gecikmesi üzerinde herhangi bir anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Benzer şekilde Nijerya Borsası'na kayıtlı 50 firmanın 2011 yılı verilerini en küçük kareler yöntemi ile analiz eden Enofe vd. (2013) denetim firması rotasyonu ile denetim raporu gecikmesi arasında negatif fakat istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir.

Dao ve Pham (2014) 7.291 firma yılı gözleminde yararlandıkları çalışmalarında denetçi uzmanlığının denetim raporu gecikmesi ve denetim firması görev süresi arasındaki ilişki üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Yapılan ampirik analizler sonucunda denetim raporu gecikmesi ile denetim firması görev süresi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ancak denetçi uzmanlığının değişkenler arasındaki pozitif ilişkiyi zayıflattığı tespit edilmiştir.

2007-2011 arasında Umman sermaye piyasasında işlem gören 339 firmadan elde ettikleri veriler ile denetim raporu gecikmesi üzerinde etkili olan faktörleri belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında Baatwah, Salleh ve Ahmad (2015) yönetici çalışma süresi ve finansal uzmanlığın denetim raporu gecikmesi üzerinde etkili olduğu ancak denetim firması görev süresinin denetim raporu gecikmesi üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Arowoshegbe, Unaimikogbo ve Adeusi (2017) Nijerya Borsası'na kayıtlı 42 firmanın 2012- 2015 yılları arası verilerini kullandıkları çalışmalarında denetim raporu gecikmesine neden olan faktörleri yarı deneysel araştırma yöntemi ile tespit etmeye çalışmışlardır. En küçük kareler regresyon tekniği ile gerçekleştirilen analiz sonuçları, müşteri firma büyüklüğü ve yılı ile denetim raporu gecikmesi arasında negatif bir ilişki olduğunu ancak denetim firması rotasyonunun denetim raporu gecikmesi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını ortaya koymuştur.

Sharma vd. (2017) 2.456 firma verisi kullanarak gerçekleştirdikleri çalışmalarında denetim firması rotasyonunun denetim ücreti ve denetim raporu gecikmesi üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Yapılan ampirik analizler neticesinde denetim firması rotasyonu oldukça denetim ücretleri ve denetim raporu yayınlanma süresinin artacağı sonucuna ulaşılmıştır.

2009-2013 yılları arasında Malezya Borsası'nda faaliyetlerini yürüten 651 firmanın verilerinden yararlanan Hussin, Bamahros ve Shukeri (2018) müşteri-denetçi ilişkisi süresinin denetim raporu gecikmesi üzerine etkisini araştırmışlardır. Elde edilen bulgular müşteri-denetçi ilişkisi süresi ile denetim raporu gecikmesi arasında negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya

koymuştur. Başka bir deyişle, denetçinin aynı işletmeye uzun yıllar boyunca denetim hizmeti vermesinin denetim raporunun yayınlanma süresini azaltacağı sonucuna varılmıştır.

Wiyantoro ve Usman (2018) 2012-2016 yılları arasında Jakarta Borsası'nda işlem gören firmaların verilerinden yararlandıkları çalışmalarında denetim raporu gecikmesi ile denetim süresi ve denetim kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda denetim süresi ile denetim raporu gecikmesi arasında negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki elde etmişlerdir.

Abdillah, Mardijuwono ve Habiburrochman (2019), müşteri firma ve denetçi özelliklerinin denetim raporu gecikmesi üzerine olan etkisini araştırdıkları çalışmalarında Jakarta Borsası'nda 2014-2016 yılları arasında faaliyetlerini sürdüren 231 firmanın finansal verilerinden yararlanmışlardır. Sonuçlar, denetim komitesi etkinliği ve varlık getirisinin denetim raporu gecikmesi üzerinde negatif bir etkiye sahip olduğunu; bu karşın denetim süresinin, denetçinin sektörel uzmanlığı ve itibarının denetim raporu gecikmesi üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde Jakarta Borsası'na kayıtlı 30 firma üzerine Asmara ve Situanti (2018) tarafından yapılan araştırma neticesinde denetim raporu gecikmesi ile denetim süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Irvanitha, Subroto ve Baridwan (2021) denetim süresi ile finansal raporlama zamanlılığı arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmalarında, Endonezya Borsasında 2018-2020 yılları arasında faaliyetlerini sürdüren firmalara ait 726 adet gözlemden yararlanmışlardır. Bulgular, Endonezya Borsası'nda ilgili dönemlerde işlem gören firmalarda denetçinin görev süresinin uzun olması durumunda finansal raporların yayınlanma süresinin nispeten daha kısa süreli olacağına işaret etmektedir.

Türkiye'de de denetim raporu gecikmesine etki eden faktörleri tespit etmeye yönelik çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Doğan, Çoşkun ve Çelik (2007) tarafından yapılan çalışmanın bu alandaki ilk çalışmalardan biri olduğu söylenebilir. Borsada işlem gören firmaların 2005 yılı verilerinden yararlanılan söz konusu bu çalışmada kârlılık, büyüklük, finansal risk gibi firma özelliklerinin finansal raporlama zamanlılığını etkilediği belirlenmiştir. Türel (2010) borsada faaliyet gösteren 211 finansal olmayan şirket üzerine yapılan çalışmada kâr açıklayan, olumlu denetim görüşüne sahip olan ve imalat sektöründe bulunan firmaların finansal raporlarını daha erken açıkladığı; buna karşın dört büyük denetim firması tarafından denetlenen şirketlerin ise finansal raporlarını daha geç açıkladığı görülmüştür. Aktaş ve Karğın (2011) 2005-2008 yılları arasında borsada işlem gören şirketler üzerine yaptıkları çalışmalarında finansal tablo türünün ve sektörün finansal raporların açıklanma sürecini artırdığını; buna karşın kârlılığın ise finansal raporların yayınlanma sürecini azalttığını tespit etmişlerdir. Özkan, Karaibrahimoğlu, Acar ve Öz (2013) 2005-2010 yılları arasında borsaya kayıtlı olan firmalar üzerine yaptıkları çalışmalarında, zarar beyan eden finansal olmayan firmalara ait finansal raporların

daha geç açıklandığı ve dört büyük denetim firması tarafından yapılan denetimin konsolide finansal raporların açıklanma süresini kısalttığı sonucuna ulaşılmıştır. 2013 yılında borsada işlem gören 508 firma verisinden yararlanan Türel ve Tuncay (2013) kârlı ve olumlu denetim görüşüne sahip firmaların denetim raporlarını daha erken yayınladığı sonucuna ulaşmışlardır. Tuan (2016) kurumsal yönetim endeksinde yer alan 223 firma üzerine yapmış olduğu çalışmasında denetim komitesi ve finansal raporlama zamanlılığı arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Elde edilen bulgular, denetim komitesi üyelerinin mesleki tecrübe ve finansal uzmanlığa sahip olmasının raporlama sürecindeki gecikmeleri azalttığı yönündedir. Benzer şekilde denetim komitesi ve denetim raporu gecikmesi arasındaki ilişkiyi ele alan Cengiz (2017) borsaya kayıtlı 140 firmanın 2010-2015 yıllarına ait verilerini kullandığı çalışmasında denetim raporu gecikmesi ile denetim komitesi büyüklüğü arasında negatif; buna karşın denetim raporu gecikmesi ile denetim komitesi toplantı sıklığı arasında pozitif bir ilişki elde etmiştir. Ocak ve Özden (2018) 968 firma gözlem yılından yararlandıkları çalışmalarında 2008-2013 yılları arasında borsada faaliyet gösteren firmaların denetçi özellikleri ile denetim raporu gecikmesi arasındaki ilişkiyi incelemiş ve denetçi cinsiyeti ile eğitim seviyesinin denetim raporu gecikmesini pozitif yönde etkilediğini tespit etmişlerdir. Ayrıca firma yaşı, kârlılık, büyüklük gibi firma karakteristiklerinin denetim raporu gecikmesi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunurken; denetçi rotasyonunun denetim raporu gecikmesi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Güleç ve Mozeikçi (2020) 2017 yılında borsaya kayıtlı olan 123 firmanın verilerinden yararlandıkları çalışmalarında denetim raporu gecikmesine etki eden faktörlerin işletme büyüklüğü, CEO dualitesi, kârlılık ve sektör olduğunu belirlemişlerdir. Tuan vd. (2020) denetim firması rotasyonu ve denetim raporu gecikmesi arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında 2010-2017 yılları arasında borsada işlem gören firmalara ait 1.200 adet gözlem üzerinden analizlerini gerçekleştirmişlerdir. Yapılan analizler neticesinde denetim firması rotasyonu ile denetim raporu gecikmesi arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Denetim raporu gecikmesine etki eden faktörlerin araştırılmasına yönelik Türkiye’de yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde genellikle müşteri firma karakteristikleri ile denetim firması özelliklerinin incelendiği görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında denetim firması rotasyonu ile denetim raporu gecikmesi arasındaki ilişkiyi Türkiye özelinde inceleyen sayılı çalışmanın olması bu çalışmanın yapılmasında etkili olmuş ve aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir:

H₀: Denetim firması rotasyonu ile denetim raporu gecikmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur.

3. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

Bu çalışmanın amacı denetim firması rotasyonu ile denetim raporu gecikmesi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu kapsamda 2015-2020 yılları arasında Borsa İstanbul’da faaliyetlerini sürdüren 219 finansal olmayan firmanın verileri kullanılarak çoklu regresyon analizi yapılmış ve denetim firması rotasyonunun denetim raporu gecikmesi üzerindeki etkisi ortaya konmaya çalışılmıştır. Varlık

yapılarının farklı olması nedeniyle mali sektörde yer alan firmalar analiz kapsamı dışında tutulmuştur. Ayrıca araştırma modelinde yer alan değişkenlere ilişkin verisi bulunmayan veya çok sayıda eksik verisi bulunan firmalar da analize dahil edilmemiştir. Çalışmada kullanılan verilere ilişkin bilgiler Kamuyu Aydınlatma Platformu web sayfası, Finnet veri tabanı ve şirketlerin web sayfalarında yer alan faaliyet raporlarından elde edilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli ve Değişkenler

Denetim firması rotasyonu ile denetim raporu gecikmesi arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla geliştirilen araştırma hipotezini test etmek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizinden yararlanılmış ve konuya ilişkin literatürde yer alan çalışmalara uygun olarak (Lee vd., 2009; Tanyi, Raghunandan ve Barua, 2010; Sharma vd., 2017; Wiyanoro ve Usman, 2018) aşağıdaki model oluşturulmuştur.

$$DRG = \beta_0 + \beta_1 DFR + \beta_2 K\hat{A}RLILIK + \beta_3 KALDIRAÇ + \beta_4 BÜYÜKLÜK + \beta_5 FYAS + \beta_6 SEKTÖR + \epsilon_{it} \quad (1)$$

Modelde yer alan denetim raporu gecikmesi (DRG) çalışmanın bağımlı değişkeni olarak kullanılırken; denetim firması rotasyonu (DFR) ise bağımsız değişken olarak kullanılmıştır. Ayrıca kârlılık oranı (KÂRLILIK), borçlanma oranı (KALDIRAÇ), firma büyüklüğü (BÜYÜKLÜK), firma yaşı (FYAS) ve firmanın faaliyet gösterdiği sektör (SEKTÖR) olmak üzere beş adet kontrol değişkeni kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan değişkenler ve bu değişkenlere ilişkin açıklamalar Tablo 1’ de verilmiştir:

Tablo 1. Değişkenlere İlişkin Açıklamalar

Değişken Türü	Değişkenler	Değişkenlerin ölçümü
Bağımlı Değişken	Denetim raporu gecikmesi (DRG)	Mali yıl sonu ile denetim raporunun imzalandığı tarih arasında geçen gün sayısı
Bağımsız Değişken	Denetim firması rotasyonu (DFR)	Kukla değişken. İşletmenin denetim firmasını değiştirmesi durumunda 1; aksi halde 0 değerini almaktadır.
Kontrol Değişkeni	Kârlılık oranı (KÂRLILIK)	Net Kâr / Toplam Varlıklar
Kontrol Değişkeni	Borçlanma oranı (KALDIRAÇ)	Toplam Borçlar/Toplam Varlıklar
Kontrol Değişkeni	Firma büyüklüğü (BÜYÜKLÜK)	Firma toplam varlıklarının doğal logaritması
Kontrol Değişkeni	Firma yaşı (FYAS)	Cari yıl ile firmaların kuruluş yılı arasındaki fark
Kontrol Değişkeni	Sektör (SEKTÖR)	Kukla değişken. Firmalar imalat sektöründe faaliyet gösteriyor ise 1; diğer sektörlerde ise 0 değerini almaktadır.

4. BULGULAR

Çalışmada kullanılan değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistiklere yer verilen Tablo 2 sonuçları incelendiğinde, analiz kapsamında yer alan firmaların denetim raporlarının yayınlanma süresinin ortalama 60 gün olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuca göre, şirketlerin denetim raporlarının ortalama yayın süresinin Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından belirlenen yasal süreler dahilinde olduğu söylenebilir. Ayrıca ilgili dönemlerde süreklilik gösteren firmaların yaklaşık %42'sinin denetim firması değişikliğine yöneldiği ve ortalama %68'inin ise imalat sektöründe faaliyetlerini sürdürdüğü görülmektedir. Çalışmada kullanılan diğer değişkenlere ilişkin ortalama değerler incelendiğinde ise, firmaların ortalama kârlılık oranlarının %4, kaldıraç oranlarının %54 olduğu ve bu firmaların ortalama 37 yıllık bir geçmişe sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Gözlem	Ortalama	Std. Sapma	Minimum	Maximum
DRG	1314	60,157	12,214	25,00	156,00
DFR	1314	0,418	0,493	0,00	1,00
KÂRLILIK	1314	0,042	0,109	-0,57	1,00
KALDIRAÇ	1314	0,544	0,244	0,04	1,45
BÜYÜKLÜK	1314	8,683	0,829	6,74	11,27
FYAS	1314	37,779	15,248	5,00	85,00
SEKTÖR	1314	0,688	0,463	0,00	1,00

Tablo 3'te ilgili değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı probleminin olup olmadığını belirlemek amacıyla korelasyon katsayıları ile Varyans Şişirme Faktörü (VIF) değerlerine yer verilmiştir. Gujarati'ye (2004) göre bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon katsayılarının 0,80'den büyük olması çoklu doğrusal bağlantı sorununa yol açmaktadır.

Tablo 3. Korelasyon Matrisi ve VIF Değerleri

	DRG	DFR	KÂRLILIK	BORÇLA NMA	BÜYÜKLÜK	FYAS	SEKTÖR	VIF
DRG	1.000							-
DFR	0,019	1.000						1.00
KÂRLILIK	-0,202**	0,027	1.000					1.34
KALDIRAÇ	0,083**	-0,043	-0,478**	1.000				1.41
BÜYÜKLÜK	-0,117**	-0,011	0,049	0,206**	1.000			1.22
FYAS	-0,085**	0,008	0,045	-0,056*	0,286**	1.000		1.24
SEKTÖR	-0,011	-0,003	-0,010	-0,023	-0,072**	0,293**	1.000	1.13

Tabloya bakıldığında en yüksek korelasyon katsayısının (-0,478) “kârlılık” ve “kaldıraç” değişkenleri arasında olduğu dolayısıyla modelde yer alan bağımsız değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı probleminin olmadığı görülmektedir. Yine çoklu doğrusal bağlantı problemini belirlemeye yönelik sıklıkla kullanılan ölçütlerden biri olan VIF değerinin 10’un üzerinde olması değişkenler arasında yüksek korelasyon olduğuna işaret etmektedir (Asteriou, 2006:68). Tablo incelendiğinde, tüm değişkenlere ilişkin VIF değerlerinin 10’un altında olması çoklu doğrusal probleminin olmadığını göstermektedir.

Tablo 4. Regresyon Analizi Sonuçları

DEĞİŞKENLER	Katsayı	Std.Hata	t değeri	Olasılık
DFR	0,607	0,671	0,905	0,365
KÂRLILIK	-18,852	3,506	-5,377	0,000***
KALDIRAÇ	0,622	1,611	0,386	0,700
BÜYÜKLÜK	-1,069	0,441	-2,425	0,015**
FYAS	-0,043	0,024	-1,791	0,074*
SEKTÖR	-0,275	0,759	-0,363	0,717
SABİT	71,478	3,601	19,850	0,000***
Gözlem sayısı				1314
F değeri				9,845***
Düzeltilmiş R ²				0,39

Not: ***, ** ve * sırasıyla %1, %5 ve %10 anlamlılık düzeyini göstermektedir.

Tablo 4’te yer alan düzeltilmiş R² değeri modelde yer alan bağımsız değişkenlerin denetim raporu gecikmesinde (DRG) meydana gelen değişimin %39’luk kısmını açıklama gücüne sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca F istatistiği olasılık değeri (p=0.000) modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğuna işaret etmektedir.

Analiz sonuçlarına göre, çalışmanın temel bağımsız değişkeni olan denetim firması rotasyonu (DFR) ile denetim raporu gecikmesi (DRG) arasında pozitif fakat istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki tespit edilmiştir. Tabloda yer alan DFR’nin katsayısı (0,607) pozitif ancak olasılık değeri (p=0,365) anlamsızdır. Elde edilen bu sonuç, “*H₀: Denetim firması rotasyonu ile denetim raporu gecikmesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur.*” şeklinde kurulan araştırma hipotezini destekler niteliktedir.

Çalışmada kullanılan beş adet kontrol değişkeninden biri olan kârlılık oranı (KÂRLILIK) ile denetim raporu gecikmesi (DRG) arasında negatif yönlü (-18,852) ve istatistiksel olarak anlamlı (p=0,000) bir ilişki elde edilmiştir. Yani, KÂRLILIK değişkeninde meydana gelen bir birimlik artışın DRG değişkeninde 18,852 birimlik bir azalmaya neden olduğu görülmektedir. Benzer şekilde analizden elde edilen bulgulara göre firma büyüklüğü (BÜYÜKLÜK) ile denetim raporu gecikmesi (DRG) arasında negatif ve %5 düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. BÜYÜKLÜK değişkeni katsayısının -1,069 ve olasılık değerinin ise p=0,015 olması analiz kapsamında yer alan firmaların büyüklüğü arttıkça denetim raporu gecikmesinin azalacağına işaret etmektedir. Denetim raporu gecikmesi (DRG) ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye sahip olan diğer bir kontrol değişkeni ise

firma yaşıdır (FYAS). Analiz sonuçları, firma yaşı (FYAS) ile denetim raporu gecikmesi arasında negatif (-0,043) yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ($p=0,074$) bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Öte yandan çalışmanın diğer kontrol değişkenleri olan kaldıraç oranı (KALDIRAÇ) ve faaliyette bulunan sektör (SEKTÖR) ile denetim raporu gecikmesi (DRG) arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler elde edilememiştir.

5.SONUÇ

İşletmeler tarafından kamuoyuna açıklanan finansal raporlar bilgi kullanıcılarının alacağı kararlar üzerinde oldukça önemli bir etkiye sahiptir. Açıklanan bu finansal bilgilerin şeffaf, anlaşılır ve güvenilir olmasının yanı sıra ihtiyaç duyulduğu zamanda ulaşılabilir nitelikte olması ise bağımsız denetçiler tarafından hazırlanan denetim raporlarının zamanında yayınlanmış olmasına bağlıdır. Denetim raporunun zamanında yayınlanmaması, bu raporlarda yer alan bilgilere dayanılarak alınacak kararlarda belirsizliklerin yaşanmasına ve bilgi asimetrisi sorununun artmasına neden olacak bu durum ise sermaye piyasalarına duyulan güveni olumsuz yönde etkileyebilecektir. Bu açıdan denetim raporu gecikmesinin neden olacağı olumsuz durumların engellenebilmesi için denetim raporu gecikmesine etki eden faktörlerin belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması önem arz etmektedir.

Bu çalışma ile denetim raporu gecikmesi ile denetim firması rotasyonu arasındaki ilişki tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda Borsa İstanbul'da 2015-2020 yılları arasında faaliyetlerini sürdüren 219 firmaya ait 1314 gözlemden yararlanılmıştır. Çalışmada denetim raporu gecikmesi (DRG) bağımlı değişken olarak kullanılırken; denetim firması rotasyonu (DFR) ise bağımsız değişken olarak kullanılmıştır. Ayrıca denetim raporu gecikmesi üzerinde etkili olduğu düşünülen ve literatürde sıklıkla kullanılan kârlılık oranı (KÂRLILIK), kaldıraç oranı (KALDIRAÇ), firma büyüklüğü (BÜYÜKLÜK), firma yaşı (FYAS) ve faaliyette bulunan sektör (SEKTÖR) olmak üzere beş farklı kontrol değişkeninden yararlanılmıştır. Yapılan ampirik analizlerden elde edilen sonuçlara göre denetim firması rotasyonu ile denetim raporu gecikmesi arasında pozitif ancak istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki tespit edilmiştir. Yani, bir şirketin denetim firması değişikliğine gitmesi denetim raporunun yayınlanma sürecini etkilememektedir. Bir denetçinin rotasyona uğrasın veya uğramasın denetim sürecini ve raporunu yürürlükteki düzenlemelere uygun olarak zamanında tamamlamak durumunda kalması elde edilen bu sonucun nedeni olabilir. Nitekim analiz kapsamında kullanılan firmaların yaklaşık %42'si incelenen dönemlerde denetim firması değişikliğine gitmiş olsa da bu firmaların denetim raporlarını Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) belirlemiş olduğu yasal süreler zarfında yayımladıkları görülmektedir. Denetim firması rotasyonu ile denetim raporu gecikmesi arasındaki bu ilişki (Leventis vd., 2005; Dibia ve Onwuchekwa, 2013; Baatwah vd., 2015; Arowoshegbe vd., 2017; Ocak ve Özden, 2018; Abdillan vd., 2019) çalışmaları ile tutarlılık göstermektedir.

Modelde bulunan kontrol değişkenlerinin denetim raporu gecikmesi ile ilişkisi incelendiğinde, kârlılık oranının (KÂRLILIK) denetim raporu gecikmesini (DRG) negatif yönde etkilediği

görülmektedir. Literatürde yer alan (Ismail ve Chandler, 2004; Özkan vd., 2013; Salehi, Bayaz ve Naemi, 2018; Ghafran ve Yasmin, 2018) çalışmalar ile paralellik gösteren bu sonuç, kâr açıklayan firmaların zarar açıklayan firmalara göre denetim raporlarını daha erken yayınladıklarını göstermektedir. Çünkü, yatırımcılar zamanında yayınlanmayan raporları kötü haber sinyali olarak algılamakta ve bu durum ise firmaların getirisinin düşmesine neden olabilmektedir. Diğer bir kontrol değişkeni olan firma büyüklüğü (BÜYÜKLÜK) ile denetim raporu gecikmesi (DRG) arasında %5 düzeyinde anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkinin olması, büyük firmaların küçük firmalara göre denetim raporlarını daha erken yayınladığına işaret etmektedir. Büyük firmaların etkin bir iç kontrol sistemi ve yeterli kaynağa sahip olmasının yanı sıra düzenleyici kurumlar, yatırımcılar, kredi verenler tarafından daha fazla izlenme olasılıklarının olması denetim raporlarının yayınlanma süresini negatif yönde etkilemektedir. Bu sonuç, (Lee vd., 2009; Habib ve Bhuiyan, 2011; Suadiye, 2019; Güleç ve Mozeikçi, 2020) çalışmaları ile paralellik göstermektedir. Yapılan analizlerde firma yaşı (FYAS) ile denetim raporu gecikmesi arasında da negatif ve anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Elde edilen bu bulgu, Daha eski ve köklü olan firmaların denetim raporlarını genç olan firmalara göre daha erken yayınladıklarını göstermekte ve literatürde yer alan çalışmalar (Dibia ve Onwuchekwa, 2013; Arowoshegbe vd., 2017) ile tutarlılık göstermektedir.

Bu çalışmada, Türkiye özelinde denetim raporu gecikmesi üzerine yapılmış olan araştırmalardan farklı olarak, denetim firması rotasyonu ile denetim raporu gecikmesi arasındaki ilişkinin ele alınmış olması çalışmanın özgün yanını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla çalışmadan elde edilen sonuçların, alan yazına teorik ve ampirik açıdan katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca konunun hem müşteri işletmelerin hem de işletme ile ilgili tarafların alacağı kararlar açısından önemli olması nedeniyle çalışma ile ortaya konulan sonuçların her iki taraf için de faydalı olacağına inanılmaktadır. Öte yandan her çalışmada olduğu gibi bu çalışmanın da birtakım sınırlılıkları bulunmaktadır. Gelecekte konuya ilişkin yapılacak çalışmalarda daha geniş bir tarih aralığının seçilmesinin, farklı ülke bulguları ile kıyaslamaların yapılmasının ve denetim raporu gecikmesi üzerinde etkili olduğu düşünülen farklı değişkenlerin modele dahil edilmesinin literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Abdillah, M. R., Mardijuwono, A. W. ve Habiburrochman, H. (2019) “The Effect of Company Characteristics and Auditor Characteristics to Audit Report Lag”, *Asian Journal of Accounting Research*, 4(1): 129–144.

Ahmed, M. I. ve Che-Ahmad, A. (2016) “Effects of Corporate Governance Characteristics on Audit Report Lags”, *International Journal of Economics and Financial Issues*, 6(7 Special Issue): 159–164.

Aktas, R. ve Karğın, M. (2011) “Timeliness of Reporting and the Quality of Financial Information”, *International Research Journal of Finance and Economics*, 63: 71-77.

- Alkhatib, K. ve Marji, Q. (2012) “Audit Reports Timeliness: Empirical Evidence from Jordan”, *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 62: 1342-1349.
- Arowoshegbe, A.O, Unaimikogbo, E. ve Adeusi, A.S. (2017) “Factors Affecting Timeliness of An Audit Report in Nigeria”, *Journal of Accounting, Business and Finance*, 1(1): 26-38.
- Asmara, R. Y. ve Situanti, R. (2018) “The Effect of Audit Tenure and Firm Size on Financial Reporting Delays”, *European Research Studies Journal*, 21(Special 2): 414–422.
- Baatwah, S.R., Salleh, Z. ve Ahmad, N. (2015) “CEO Characteristics and Audit Report Timeliness: Do CEO Tenure and Financial Expertise Matter?”, *Managerial Auditing Journal*, 30: 998-1022.
- Bryant-Kutcher, L., Peng, E. Y. ve Weber, D. P. (2013) “Regulating Thetiming of Disclosure: Insights from the Acceleration of 10-K Filing Deadlines”, *Journal of Accounting and Public Policy*,32(6): 475–494.
- Cengiz, S. (2017) “Denetim Komitesi Etkinliğinin Denetim Raporlarının Yayınlanma Süresi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Borsa İstanbul’da Bir Uygulama”, *Mali Çözüm Dergisi*, 27: 31-60.
- Dao, M. ve Pham, T. (2014) “Audit Tenure, Auditor Specialization and Audit Report Lag”, *Managerial Auditing Journal*, 29 (6): 490-512.
- Dibia, N. O. ve Onwuchekwa, J. C. (2013) “An Examination of Audit Reporting Lag of Companies in The Nigeria Stock Exchange”, *International Journal of Business and Social Research*, 3(9): 8-16.
- Doğan, M., Coşkun, E. ve Çelik, O. (2007) “Is Timing of Financial Reporting Related to Firm Performance? An Examination on ISE Listed Companies”, *International Research Journal of Finance and Economics*, 12: 221-223.
- Enofe, A. O., Mgbame, C. O. ve Abadua, H. S. (2013) “Audit Firm Rotation and Audit Report Lag in Nigeria”, *Journal of Business and Management*, 12 (4): 13-19.
- Ewelt-Knauer, C., Gold, A. ve Pott, C. (2013) “Mandatory Audit Firm Rotation: A Review of Stakeholder Perspectives and Prior Research”, *Accounting in Europe*, 10(1): 27–41.
- Ghafran, C. ve Yasmin, S. (2018) “Audit Committee Chair and Financial Reporting Timeliness: A Focus on Financial, Experiential and Monitoring Expertise”, *International Journal of Auditing*, 22(1): 13-24.
- Gujarati, D.N. (2004) “Basic Econometrics”, McGraw Hill. 4th Edition, USA, New York.
- Güleç, Ö.F. ve Mozeikçi, A.A. (2020) “Denetim Raporlarının Yayınlanma Süresinin İncelenmesi: BİST Şirketleri için Bir Uygulama”, *Mali Çözüm Dergisi*, 30(157): 125-144.
- Habib, A. ve Bhuiyan, M. B. U. (2011) “Audit Firm Industry Specialization and the Audit Report Lag”, *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 20 (1): 32-44.

- Hussin, W.N.W., Bamahros, H.M. ve Shukeri, S.N. (2018) “Lead Engagement Partner Workload, Partner-Client Tenure and Audit Reporting Lag: Evidence From Malaysia”, *Managerial Auditing Journal*, 33(3): 246-266.
- Irvanitha, A.S., Subroto, B. ve Baridwan, Z. (2021). “Tenure Audit Effect on Timeliness of Financial Statement Publication with Industry Specialist Auditors as Moderating”, *Research in Business & Social Science*, 10(8): 327-337.
- Ismail, K.N.I. ve R. Chandler (2004) “The Timeliness of Quarterly Financial Reports of Companies in Malaysia”, *Asian Review of Accounting*, 12(1): 1-18.
- Kamu Gözetim Kurumu (2012) “Bağımsız Denetim Yönetmeliği”, <https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/Mevzuat/BDY/Guncel%20BDY.pdf>, (25.01.2022).
- Khasharmeh, H.A. ve Aljifri, K. (2010) “The Timeliness of Annual Reports in Bahrain and the United Arab Emirates: An Empirical Comparative Study”, *The International Journal of Business and Finance Research*, 4(1): 51-71.
- Lee, H. Y., Mande, V. ve Son, M. (2009) “Do Lengthy Auditor Tenure and the Provision of Non-Audit Services by the External Auditor Reduce Audit Report Lags?”, *International Journal of Auditing*, 13 (2): 87-104.
- Lee, H-Y. ve Jahng, G. J. (2008) “Determinants of Audit Report Lag: Evidence from Korea- an Examination of Auditor-Related Factors”, *The Journal of Applied Business Research*, 24(2): 27-44.
- Leventis, S., Weetman, P. ve Caramanis, C. (2005) “Determinants of Audit Report Lag: Some Evidence from The Athens Stock Exchange”, *International Journal of Auditing*, 9(1):45-58.
- Ocak, M. ve Özden, E. A. (2018) “Signing Auditor-Specific Characteristics and Audit Report Lag: A Research from Turkey”, *Journal of Applied Business Research(JABR)*, 34 (2): 277-294.
- Özger, S. ve Tuğay, O. (2020) “Bağımsız Denetimde Zorunlu Rotasyonun Denetçi Bağımsızlığı ve Denetim Kalitesine Etkisi ve Rotasyon ile Denetim Kalitesi Arasındaki İlişkide Denetçi Bağımsızlığının Aracılık Rolü”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (87): 33-52.
- Özkan, S., Karaibrahimoğlu, Y., Acar, E. ve Öz, İ. (2013) “Finansal Tabloların Sunum Tarihini Etkileyen Faktörler: İMKB Firmaları Üzerine Bir Uygulama”, *Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı (MÖDAV)*, 15 (3): 167-185.
- Postma, E. (2016) “The Effects of Audit Firm Rotation on Audit Quality: Does Audit Firm Rotation Improve Audit Quality?”, Master Thesis, MSc in Business Administration -Financial Management, Universiteit Twente.

- Puasa, S., Salleh, M. ve Ahmad, A. (2014) “Audit Committee and Timeliness of Financial Reporting: Malaysian Public Listed Companies”, *Middle-East Journal of Scientific Research*, 22 (2): 162-175.
- Salehi, M., Bayaz, M.L.D. ve Naemi, M. (2018) “The Effect of CEO Tenure and Specialization on Timely Audit Reports of Iranian Listed Companies”, *Management Decision*, 56(2): 311-328.
- Schwartz, K. B. ve Soo, B. S. (1996) “The Association Between Auditor Changes and Reporting Lags”, *Contemporary Accounting Research*, 13 (1): 353-370.
- Sermaye Piyasası Kurulu (2013) “Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği”, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/06/20130613-11.htm>, (25.01.2022).
- Sharma, D.S., Tanyi, P.N. ve Litt, B.A. (2017) “Costs of Mandatory Periodic Audit Partner Rotation: Evidence from Audit Fees and Audit Timeliness”, *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 36(1): 129-149.
- Suadiye, G. (2019) “Determinants of The Timeliness of Financial Reporting: Empirical Evidence from Turkey”, *Hacettepe University Journal of Economics and Administrative Sciences*, 37(2): 365-386.
- Şenyiğit, Y.B.ve Zeytinoğlu, E. (2014) “Zorunlu Denetçi Rotasyonunun Denetim Kalitesi Üzerindeki Etkileri”, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yönetim Dergisi*, 25(77): 79-98.
- Tanyi, P., Raghunandan, K. ve Barua, A. (2010) “Audit Report Lags after Voluntary and Involuntary Auditor Changes”, *Accounting Horizons*, 24 (4): 671-88.
- Tuan, K. (2016) “Finansal Raporlama Zamanlılığına Farklı Bir Bakış”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi (MUFAD)*, 69: 99-114.
- Tuan, K., Memiş, M. Ü., Kaygusuz, F. ve Chegini, Z. (2020) “Audit Report Delay and Audit Firm Rotation in Turkey”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29(1): 29-41.
- Türel, A. (2010) “Timeliness of Financial Reporting in Emerging Capital Markets: Evidence from Turkey”, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 39 (2): 227-240.
- Türel, E. T. ve Tuncay, F. E. (2016) “An Empirical Analysis of Audit Delay in Turkey”, *Annales Universitatis Apulensis: Series Oeconomica*, 18(2), 97:1-10.
- Wiyantoro, L. ve Usman, F. (2018) “Audit Tenure and Quality to Audit Report Lag in Banking”, *European Research Studies Journal*, XXI(3): 417-428.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Teşekkür: -

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Acknowledgement: -
